

TÜRKİYE'DEN NÜKLEER ENERJİNİN GÖRÜNÜMÜ

TMMOB 8. Enerji Sempozyumu kapsamında düzenlenen "Dünya'da ve Türkiye'de Nükleer Enerji" Oturumu'nun ikinci bölümünde Hacettepe Üniversitesi Nükleer Mühendislik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Tombakoğlu, nükleer enerjiyi savunurken, Nükleer Karşıtı Platform adına EMO 42. Dönem Yönetim Kurulu Yazmanı Erdal Apaçık nükleer enerjinin gerçek yüzünü ortaya koyarken, insana ve doğaya rağmen enerji politikası yürütülemeyeceğinin altını çizdi. Ekolojist-Gazeteci Özgür Gürbüz ise dünyada nükleer enerji alanında yaşanan gelişmelere de değindiği konuşmasında, Türkiye'deki manipülatif söylemleri deşifre ederek, tirajikomik tartışmaları gözler önüne serdi.

Oturumda ilk sözü alan Prof. Dr. Mehmet Tombakoğlu, "Nükleer Enerji Üretim Teknolojilerinin Dünyadaki Geleceği ve Türkiye" sunumunu yaptı. Tombakoğlu, kazalardan sonra sadece kamuoyunda değil nükleer mühendisler arasında da sorgulama olduğunu belirtirken, "Mesleğim olduğu için nükleer taraftarı olmak durumundayım. Elektrik mühendislerinin de nükleer taraftarı olmasını istiyorum, meslekleri icabı elektrik ürettikleri için" dedi. Prof. Tombakoğlu, dünyadaki nükleer reaktör sayısında artış beklemediğini ifade ederken, sayının 440'larda kalacağını şu gerekçeyle savundu:

"Amerika'nın enerji ihtiyacı hiçbir şekilde artmıyor. Amerika'da yaşayan insan, 30 yıl sonra da şu anda tükettiği enerjiyi tüketecek. Yüzde 10-20'lik tasarruf yaptığı zaman Türkiye'de yaşayan 2 insanın kullandığı enerji kadar tasarruf yapmış olacak. Böyle bir ortamda yaşayan insanın yeni nükleer reaktör yapmasına gerek yok."

Nükleerde Düşüş Trendi Kapitalizmin Doğası

Prof. Tombakoğlu, Çin, Hindistan gibi enerjiye ihtiyaç duyan ülkelerin nükleer santral yapmayı sürdüreceğini anlatırken, "Bir düşüş trendine girmiş olabiliriz ama bu kapitalizmin doğasında var. Sonuçta bir şey pahalıysa insan başka bir şey tercih etmek durumunda kalıyor. Yenilenebilir enerji kaynakları ucuz ve herkesin ulaşabileceği kadar çok olsa dünyada eminim kimse ne fosil yakıt, ne nükleer enerji kullanır. Zaten nükleer enerji fosil yakıtlarla, karbon temelli yakıtlarla karşılaştırılması lazım" diye konuştu.

Prof. Dr. Mehmet Tombakoğlu

Nükleer reaktörler hakkında bilgi veren Tombakoğlu, nükleer santrallarda kullanılan pek çok malzemeye göre tipinin değişebileceğini, bu anlamda bir standart olmadığını söyleyerek, “Otursam şu anda var olan tasarımlanmış ya da tasarlanacak olan size 100 tane reaktör tipi söyleyebilirim” dedi.

Prof. Tombakoğlu, kaynakların sınırlı olduğunu, var olan kaynakların 300 yıl sonra tükeneceğini, eğer teknoloji değiştirilip plutonyum üretimine geçilirse bu kaynağın daha uzun süre kullanılabileceğini belirterek, nükleer atık sorunu olmadığını ileri sürdü. Tombakoğlu, şunları söyledi:

“Nükleer atık dediğimiz kaynakların içinde uranyum 238, uranyum 235 ve plutonyum izotopları var. Kullanılmış yakıtın içindeki uranyum miktarı doğadakininden daha fazla. Bu nükleer yakıtlarla ne yapacağız deniliyor? Bu yakıtları bu haliyle mi depolayalım? Bu yakıtları yeniden işleme tesislerinde işleyip işimize yarayacak kısımları alıp diğer kısımlarını mı depolayalım? Nihai depolama tesislerinde depolanmamasının bir nedeni bu. Teknoloji olarak depolanmaması diye bir şey yok.”

‘Ekonomik Ömrü Dolanlar Kapatılıyor’

“Nükleer reaktörler sonuçta kontrollü bir şekilde fisyon yapan aletler. Isı üretiyor. Isıdan da elektrik enerjisi üretiliyor” diyen Prof. Tombakoğlu, hidrojen üretimi için de enerji gerektiğini, bunun içinde nükleer reaktörlerin bir alternatif olduğunu, yenilenebilir enerji kaynakları ile arz güvenliğinin sağlanamadığını, bir nükleer santralin ise bakıma alınmadığı sürece yılın büyük çoğunluğunda elektrik ürettiğini, yatırım ömrünü tamamlamış olarak bakıldığında nükleer ile kömürün yakıt ve işletme maliyetinin hemen hemen birbirine eşit olduğunu, ama yatırım maliyeti çok yüksek olduğu için özel şirketlerin 15 yılda kendini karşılayacak bir yatırıma girmek istemediğini, onun yerine 1.5-2 yılda doğalgaz santrali kurmayı tercih ettiğini anlattı. Mehmet Tombakoğlu, Almanya'nın nükleer santralardan ekonomik ömrü dolanları kapattığını, kapatma programını da buna göre yaptığını belirterek, “Bugün bu kararı veren ülkelerin 20 yıl sonra ne yapacağını kestiremezsiniz. Bu teknolojiyle bir şekilde sahip olmuş ülkeler” dedi. Tombakoğlu, yılbasına üretilen enerji miktarı açısından bakıldığında nükleer enerjinin o kadar kötü gözükmediğini, LPG patlamasında 600 kişinin ölebildiğini söylerken, bir nükleer santralden yıllık 30 ton atık çıktığını, bunun da 8 metreküplük bir hacmi kapladığı, eğer yeniden işlemeye tabi tutulursa bu miktarın da düştüğünü anlattı. Karbondioksit salınımı açısından da nükleer enerjinin avantajının altını çizen Tombakoğlu, nükleerde bir risk olduğunu, ancak başka risklerin de bulunduğunu fakat bu risklerin algılanmadığını ifade ederek, konuşmasını şöyle tamamladı:

“Nükleere karşı olalım. Tamam olalım. Siz nükleer üretmeyin, enerjiyi de daha az kullanın. Sen benim on katımı kullan, ben 1 kullanırken onu da düşünüyüm; böyle bir mantık var mı? Benim yenilenebilir enerjiye harcayacak param olsa ülkem zaten bu konumda olmaz. Bakın bu bir aldatmacadır. İnsanların aldıkları lisanslarla yaptıkları farklı. Rüzgarla ilgili alınan lisans miktarına bakın tüm dünyanın enerji ihtiyacını karşılarsa herhalde. Termik santralden farkı yok normalde. Maliyetin 4-5 katına çıkmasının nedeni, orada radyasyon olması. Nükleer teknolojiye başarıda kararlılık önemli. Uzun dönemli programa sahip olmanız önemli. Halka rağmen değil, halkın desteğiyle, kamuoyu güvenini kazanarak, sivil toplum örgütleriyle geliştirmek gerekiyor. Standartlar ve denetim çok önemli. Sizin denetim kurumunuz bağımsız, şeffaf olmak zorunda. Sonuçta herkes herkese kazık atmak ister. Kazıklanmamak, sizin elinizde. Çalışan personelin yeterli birikime deneyime sahip olması lazım. Güvenlik ve çevre kültürü çok önemli. Türkiye’de eksik olduğunu görüyoruz. İnsan gücü yetiştirmek önemli. Türkiye nükleer reaktör yapmak zorunda. Ekonomik bir tercihten çok siyasi bir tercih olarak görülmekte. Şu anda seçimler doğru olmayabilir, ama uzun vadede Türkiye nükleer teknolojiye sahip olmalı diye düşünüyorum.”

‘Mesleki Şovenizm Körlük Yaratır’

Oturum Başkanı Prof. Dr. Hasan Saygın, Tombakoğlu'nun elektrik mühendislerini nükleer taraftarı olmasına yönelik çağrısına itiraz ederek, şu uyarıyı yaptı:

“Her şeyden önce, nükleer enerji, interdisipliner bir alan. Taraftar olarak bir mesleği çağırarak kötü bir şey; ama eğer çağıracaksa, makinecileri falan da çağırması lazım herhalde. Ben, mesleki şovenizme karşıyım. Mes-

Prof. Dr. Hasan Saygın

leki şovenizm, körlük yaratır, teknoloji seçiminde sizi büyük hatalara yönlendirir. Çünkü mesleki şovenizm, durduğunuz pozisyonu rasyonalize etme çabasını getirir sizi. O yüzden taraf olmak yerine, argümanları tartışmanın büyük faydalı olduğunu düşünüyorum.”

Prof. Saygın, ayrıca “Plutonyumu yakıttan ayırmak nükleer reaktör yapmaktan daha zordur. Yani onun knowledge'ına sahip olmak, ona ait bilgiye sahip olmak...” uyarısını da yaptı.

Hasan Saygın'ın ardından salondan gelen soruları da yanıtlayan Prof. Mehmet Tombakoğlu, Nükleer Karşıtı Platform'da olduğu için Elektrik Mühendisleri Odası'na latife yaptığını, santrallarda sadece elektrik mühendisi değil, başka mühendislerin de çalıştığını söyledi. Ancak Tombakoğlu'nun salondan gelen soruların ardından yeniden “Elektrik Mühendisleri Odası, bir kuru kafayla şey yaptığı için, biz direkt bölüm olarak eleştirmiştik. Tamam, karşı olabilirsiniz; ama sonuçta elektrik üreten bir teknolojiye Elektrik Mühendisleri Odası olarak karşı olmak biraz garip geliyor bana” sözleri üzerine Prof. Hasan Saygın “Ama elektrik üreten tek teknoloji bu değil hocam” dedi.

Salondan gelen sorulara yanıtlar veren Tombakoğlu, enerjiye ulaşamamanın da maliyeti olduğuna vurgu yaparak, “Enerjisi olmadığı için dünyada ölen insan sayısı ne kadar diye araştırılmış. Bir hastalıktan ölen insan sayısından çok daha fazla; 1.5 milyon, enerjiye kavuşamamaktan dolayı, kötü enerji kaynakları kullanmaktan dolayı ölen insan sayısı. Ben, nükleerin temiz bir enerji kaynağı olduğunu söylemedim. Kyoto Protokolü'nü imzalamayan ülkelerden birisi ABD; dünyada en çok enerji kullanılan ülke. Sonuçta eğer iyi bir alternatifse, uygunsa, nükleer enerjiyi de kullanalım. ‘Dünyada kanser yapan şey radyasyondur’ gibi bir mantık yanlış. Çünkü böyle bir veri yok ki, böyle bir bilimsel açıklama yok. Deminki oturumu ilgiyle izledim, şaşırdım. Mutasyon sonucu kanser olduğundan bahsedildi. Böyle bir kanser mekanizması yok. Kanser yapan radyasyonun sizin vücudunuzdaki yoğunlaştırıcı etkisi, oluşturduğu radikaller. Ama bu radikalleri sadece radyasyon oluşturmuyor ki, stres de oluşturuyor, belki de daha fazla oluşturuyor. Tabii ki radyasyona maruz kalmamak gerekir.

Biz de biliyoruz, mümkün olduğu kadar almayacaksınız ve nükleer reaktörler de o nedenle bu kadar pahalı aletler. Yoksa bir nükleer reaktörü şu andaki maliyetinin üçte bir fiyatına yapabilirsiniz. Maliyet farkının nedeni, sizin bu radyasyonun orada çalışanlara, çevreye olan etkisini; hem normal çalışma şartları altında, hem de herhangi bir kaza durumunda minimuma indirmeniz için aldığımız önlemlerden kaynaklanmakta. Tabii ki bir teknolojiyi kullanacaksanız, bunun pozitif ve negatif yanları da olacak. Ama sonuçta enerjiye ihtiyacımız var, bir şekilde enerjiyi

üreteceğiz, ona göre karar vermemiz lazım. Bir termik santralden havaya atılan radyasyon miktarı normal bir nükleer santralden atılandan daha fazladır, onu söyleyeyim.”

Bu sözler üzerine Oturum Başkanı Saygın, “Tabii, oradaki radyasyon uranyum olduğu için lokal kalır. Uranyumda alfa ışını vardır, alfa ışını sadece lokal bölgeyi etkiler. Nükleer reaktördeki ise atmosferin üst tabakalarına yerleşti mi bütün dünyayı gezer. Bir de şu mantık da doğru değil: ‘Amerika pisletiyor, haydi biz de pisletelim.’ Pisleteni engellemeye çalışacaksın, bir de sen pisletirsen olmaz. Yani bu mantığı takip etmem kolay değil” dedi.

‘İnsana Rağmen Elektrik Üretilmez’

Nükleer Karşıtı Platform adına EMO 42. Dönem Yönetim Kurulu Yazmanı Erdal Apaçık, “Nükleer Santrallara İtirazın Önemi” başlıklı sunumunu yaptı. Apaçık, Prof. Mehmet Tombakoğlu'nun sözlerine; “EMO olarak doğaya, insana, tarihsel mirasa, çevreye zarar veren her türlü elektrik üretime karşıyız. İnsana rağmen, doğaya rağmen elektrik üretimi olmaz diye düşünüyoruz” yanıtını vererek, konuşmasına başladı. “Nükleere inat yaşasın hayat diyoruz. Enerji ile olan ilişkimizi, aynı zamanda uygarlıklarla olan ilişkimiz şeklinde düşünüyoruz. Doğa toplumunun, güneş ve hidrolik uygarlığı günümüzde nükleer uygarlık şekline dönüşmüştür” diyen Apaçık, nükleer enerji ile ilgili tarihsel süreci şöyle anlattı:

Erdal Apaçık

“Kömür madenlerinin ortaya çıkışıyla birlikte, buhar makineleri aynı zamanda sanayi devriminin tetikleyicisi olmuştur ve kapitalizm ilk yükselişini orada gerçekleştirmiştir. Özellikle 19. yüzyıl sonlarında petrolün ortaya çıkışıyla birlikte kaynaklara sahip olma mücadelesi ve çok acı 20. yüzyıl iki büyük savaş yaşamıştır. 2. Dünya Savaşı'nın ardından nükleer enerji ilk çıktığında parlak ve ucuz enerji vaadi oldu. Geleceğin yenilenebilir enerjiler ve enerji verimliliğinden yükselecek bir uygarlık penceresinden olması gerektiğini düşünüyoruz.”

Erdal Apaçık, Nükleer enerjinin petrol krizi döneminde en parlak dönemini 70'li yıllarda yaşadığını, 90 ve 2000'li yıllarda da iklim krizi üzerinden Nükleer Rönesans müjdesi verildiğini, ama yaşanan kazalar ve felaketlerin ardından artık bir uyanış dönemine girildiğini söyledi. Dünyada nükleer enerji payının yüzde 6'lar seviyesinde olduğunu belirtirken Mart 2011 itibarıyla nükleer santral tablosuna da sunumunda yer veren Apaçık, planlama aşamasındaki ülkeler arasında Türkiye'nin de 4 reaktör ile girmeyi “maalesef başardığını” söyledi.

Nükleere Potansiyel Yanıtı

Erdal Apaçık, abartılı talep tahminleri yapıldığına ve ülkemizin potansiyelinin yeterli olduğuna dikkat çekerken, yerli kaynak potansiyelini de ortaya koydu:

“80-90 milyar kWh toplam linyit potansiyelimiz, yıllık; 90-100 milyar kWh hidrolik potansiyelimiz, 120 milyar kWh rüzgar potansiyelimiz, 380 milyar kWh güneş potansiyelimiz, 16 milyar kWh jeotermal potansiyelimiz vardır. Ayrıca, enerjiyi binalarda, sanayide ve ulaşımda daha verimli kullanarak, toplam tüketimde yüzde 25'lik bir kaynak yaratmamız olanaklıdır. Enerji verimliliğindeki iyileştirmenin katkısı, sadece bina ve sanayide, mevcut rakamlarla yılda 50 milyar kilovat saate eşittir. Mevcut santrallarda iyileştirme çalışmalarına ağırlık vererek, toplamda 19 milyar kWh ek üretim yapılabilir.”

Uranium rezervlerinin hangi ülkelerde olduğuna ilişkin bir tabloyu gösteren Apaçık, Türkiye'nin teorik olarak rezervinin 9 bin ton olduğunu belirterek, “En azından nükleer kaynak açısından dışa bağımlı olduğumuzu söyleyelim. Yeniden işlenmesini de belli başlı ülkeler yaptığı için bu konuda da bir bağımlılık olduğunu söyleyebiliriz” diye konuştu.

Uraniumun tükenmeyecek bir kaynak gibi gösterilmesini de eleştiren Apaçık, işlenebilir uranyum rezervlerinin tümünün 20 ile 200 yıl arasında bir süresi olduğuna dikkat çekti.

'Nükleer Ucuz' Yutturmacası

Türkiye'nin Rusya'ya olan dışa bağımlılığının doğalgazdan sonra nükleer ile daha da arttırıldığına altını çizen Erdal Apaçık, yalnızca inşaat için Türkiye'nin nükleer santral için 20 milyar dolar ödemesinin öngörüldüğünü, 15 yıl boyunca da 12.35 sent üzerinden alım garantisi verildiğini anımsatarak, nükleer santral girişimine yönelik eleştirilerini şöyle sürdürdü:

“Esas olarak vurgu yaptığımız konu; kendisi bir ülke olup, sahibi başka bir ülke olduğu nükleer santral Türkiye'de becerdik. Yüzde 100 ortaklı bir Rus firması bize nükleer enerji üretecek ve satacak. Ucuz olmadığını söyledik. Yapım maliyeti önemli. Yapım süresi de öngörülemez olduğu için bu maliyet artmakta ve kredi geri ödeme süresiyle oldukça pahalı bir maliyet. Hatta batacak maliyet ismi de verilebilir. İşletme performansından ek maliyet söz konusu. Yakıt dışı sistemin işletme bakım maliyeti var. Nükleer yakıtları için ödediğimiz bir para söz konusu. Hala ne kadar olduğu kestirilemeyen, yapım maliyeti kadar gideri olduğu düşünülen söküm maliyeti söz konusu. Oysa kamuoyuna ucuz diye bir yutturmaca yapılıyor. Yapım veya söküm maliyetleri çoğu kez hesaba katılmıyor. En önemli maliyetlerden birisi de atıklar konusu. Atıkların maliyetinin ne olacağı, kestirilemeyen bir konu. Tabii esas toplumsal maliyet; yıkımlar, doğanın katli. Alım garantisi verilen yenilenebilir enerji kaynakları kanununda ilan edilen fiyatlara göre çok pahalı olan güneş enerjisine yakın düzeyde alım garantisi veriliyor.”

Nükleer Kirli ve Gizli Bir Sektör

Dünyanın nükleer enerjiden vazgeçtiğini anlatan Erdal Apaçık, Çin, Rusya, Hindistan, Güney Kore ve Orta-doğu ülkelerinde nükleer lobilerin yeni pazar arayışları olduğundan söz etti. Kazaların ardından nükleer santral konusunda yeni nesil tartışması yapıldığını, ama hangi nesil olursa olsun tehlikeli olduğunu, insan ve doğa neslini tehdit ettiğini ifade eden Apaçık, “Nesil tartışmalarının da çok anlamlı olmadığını, kaza riski barındırdığını söylemiş olalım” dedi. Yaşanan kazalar ve saklanan kazalara da dikkat çeken Apaçık, kazaların kirli ve gizli bir sektör olduğu için gizlendiğini ifade etmek gerektiğini söyledi.

Erdal Apaçık, Fukuşima'dan sonra artık bir sonuç çıkarmak gerektiğini, ülkeler önlemler almaya başlarken, ülkemizde “tüpgaz” açıklamaları yapıldığını anımsatarak, şöyle konuştu: “Özette 'Nükleer; pahalıdır, güvenli değildir, dışa bağımlıdır, atık sorunu var, barışın düşmanıdır, vazgeçilmez değildir' diyoruz. Eğer TMMOB itiraz etmeseydi şu anda 21 küsur sentten elektrik alıyor olacaktır. Böyle

de garabet bir şey. Önüm, arkam, sağım solum nükleer. Etrafımızda nükleer var, biz yapsak ne olur dediler. Bulgaristan'da Ermenistan'da İran'da var dediler. Biz buralarda da kurulmasına karşıyız. Bunu söyleyebilmesi için bizim devletimizin kendi ülkesinde santral kurmaması gerekiyor. Etrafımızda var biz de yapalım demek kör bir milliyetçi yarışın insanlığı felakete sürüklemesinden başka bir şey olmayacaktır. Karbondioksit ve sera gazı salınımları çok tehlikeli ama nükleer de tehlikeli. Nükleer salınımları azaltmıyor. Yapımına da bakmak gerekir. Nükleer enerji üretirken karbondioksit salınımları da yapmaktadır.”

Enerji kaynaklarına sahip olan ülkelerin emperyal heveslerin ilgi alanlarına girdiğine de konuşmasında değinen Erdal Apaçık, enerjide kaynak tercihlerinin siyasetin de konusu olduğunu, her kaynak için de lobi faaliyetleri yapıldığını belirtirken, “Bu lobi faaliyetleri de ne yazık ki toplumun ihtiyaçlarından daha fazla etkili olabilmektedir” eleştirisini yaptı. Barak Obama'nın en büyük 4. bağışçısının bir nükleer santral yapımcısı Exelon Firması olduğunu kaydeden Apaçık, Obama'nın da nükleeri desteklediğini ifade ettiğini anımsattı. Nükleer enerjinin siyasi bir tercih olduğunu kaydeden Apaçık, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Nükleer enerjinin en büyük özelliği şeffaf olmayışı. Siyasilerle sıkı fıkı ilişkiler içerisinde bir endüstri. Gizleme üzerine bir denetim var. Wikileaks belgelerine göre santralda yine denetimler yapılmış ve kamuoyundan gizlendiği anlaşılmaktadır. Bu konuda dünyada şeffaf olmayan ülkeler ve az şeffaf olan ülkeler vardır. Nükleer

yalan ve gizliliğin egemen olduğu bir endüstridir. Bunun değişmesi için şeffaflık ve denetim şart. Ne yazık ki hep denetim denilince özel denetim anlaşılıyor. Denetimden de kastımız kamu adına bağımsız denetimlerden söz ediyoruz. Nükleer enerji adına doğruyu söylemenin siyasal ve parasal maliyeti büyük. Kaza uzun süre gizleniyor. Kaza olmadıkça ne olup bittiğini öğrenme şansımız da olmuyor.”

Nükleerin demokratik bir enerji olmadığını; nükleer enerji karşıtlarının haklı itirazlarının sürekli suçlama vesilesine dönüştürülerek; “teknoloji düşmanı, her türlü gelişimin karşısında iflah olmaz muhalif” olmakla suçlandıklarını anlatan Apaçık, “Toplumun geniş kesimlerinin katılımı ile enerji politikaları oluşturmak demokratik işleyişin esası olmalıdır” dedi. “Nükleerin sivil ve askeri amaçlı kullanımı siyam ikizleri gibidir” diyen Apaçık, çevre ve insan öncelikli politikaların esas alınması gerektiğinin altını çizdi.

‘Enerji Piyasası Lobilerle Yürüyor’

Oturum kapsamında son olarak Özgür Gürbüz, “Fukuşima Sonrası Dünyada Nükleer Enerji” başlıklı sunumunu yaptı. Gürbüz, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu ve Uluslararası Enerji Ajansı rakamlarını sunarak, planlanan reaktörlerle inşaat halindeki reaktörlerin ayrı şeyler olduğunu, bunları birleştirerek propaganda yapılmasını eleştirdi. Şu anda 433 reaktör olduğunu, bunların da hepsinin çalışmadığını, 40 reaktör bu sayıdan düşülürse çalışan reaktör sayısına ulaşabileceğini ifade eden Gürbüz, gerçekten inşaatı süren 65 reaktör olduğunu; ancak bunun içine Arjantin'de 1981'de inşaatına başlandığı söylenen ve halen devam eden reaktörün, 30'ar megavatlık Rusya'daki denizaltı reaktörlerinin, Asya'da çok uzun zaman önce başlatılmış olan reaktör inşaatlarının da dahil olduğunu anlattı. Gürbüz, “Açık açık söylemek lazım. Nükleer de pazarlanıyor. Rüzgar da pazarlanıyor. Hepsinin lobileri var. Enerji piyasası böyle yürüyor aslında” dedi.

Nükleerde Manipülatif Söylemler

Özgür Gürbüz, Türkiye'de sanki bütün dünyanın nükleer bacalar üstünde çalıştığı gibi bir görüntü yaratılmasını eleştirirken, nükleer enerjinin elektrik üretimindeki payının yüzde 13 olduğunu kaydetti. Gürbüz konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Uzaya gitmek isterseniz sanki nükleer santrala ihtiyacınız var. Kalkınmak isterseniz nükleer santrala ihtiyacınız var. Bir şeyi unutmamak lazım; nükleer santrallar birer elektrik fabrikalarıdır. Yine aynı şey dışa bağımlılıkta yapılıyor. Fransa'nın dışa bağımlılığını kimse yazmıyor. Dışa bağımlılık oranı yüzde 51. Amerika'da inşaatı süren

Özgür Gürbüz

sadece bir tane reaktör var, o da 1972 yılında inşaatına başlanmıştı.”

Gürbüz, Avusturya'nın nükleer reaktörünü bitirmiş ama referandum sonucunda yüzde 51 oyla halk istemediği için çalıştırmadığına dikkat çekerken, Fukushima'dan sonra İtalya'nın nükleerden çıkma kararı aldığını, İspanya'da siyasal iktidar değişikliğiyle politik bir karar olarak 1 reaktörün kapatıldığını anlattı. “Karar alıyorlar, ama kapatılmıyorlar” söylemine de tepki gösteren Özgür Gürbüz, “Hayır kapatılıyorlar. Hepsini Atom Enerjisi Kurumu listelerinden takip edebilirsiniz” derken, İsviçre'nin 5 reaktörü kapatma kararını da anımsattı. İsveç'te ise tersine kapatılan reaktörler kadar yeni reaktör inşa kararı alındığını kaydetti. Gürbüz, Almanya'nın nükleer santral kapatma kararının daha önce sol hükümet tarafından alınırken, Merkel başkanlığındaki sağ koalisyonun nükleerden çıkış sürecini uzatma yönünde karar değiştirdiğini, ama Fukushima sonrasında sürenin uzatılmayacağını açıkladığını, bunun ilk kez sağ iktidar tarafından alınan karar olmasının önemli olduğunu ifade ederken, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Şu anda Almanya'ya baktığınızda sağcısından solcusuna nükleere karşılar. Bu açıdan önemli. Dünyanın 4. büyük ekonomisinden bahsediyorsunuz. Çok büyük doğal gaz petrol kaynakları yok. Reaktörler arka arkaya kapatıldı. Almanya'da şu an 9 reaktör kaldı. Durmadan 'Yaşları doldu, ekonomik ömürleri doldu o yüzden kapatılıyor' deniliyor. Reaktörler 40 yıl için inşa edilmiştir. Hatta ABD'de 60 yıla çıkarıyorlar. Kapatılan reaktörlerin en genci 28, en yaşlısı 37 yaşındadır. Kalan 9'u da en geç 2022'de kapatılacak, yine en yaşlısı 37 yaşında olacak. Enerji Bakanı da bu yüzden doğru bilgi veriyor.”

Özgür Gürbüz, Akkuyu'da bir kaza olduğunda oradaki 1 milyon insanı taşıyacak ve yerleştirecek yapının oluşturulması gerektiğini belirtirken, “Van'da yeni apartmanlar yapabilirsiniz, ama bu insanlar bir daha geri dönmeyecekler. Bütün bunların hazır olması lazım. Bugün 'Gidin yangının içine ve ölü' deseniz itfaiye erlerinin kaç tanesi gider?” diye sordu.

Tirajikomik Gerçekler

Özgür Gürbüz, Çin'de bile hükümetin yeni reaktörleri gözden geçirme kararı alırken, bizde Başbakan'ın tüp gaz açıklaması yaptığını anımsatırken, ülkemizde yaşanan tirajikomik nükleer enerji tartışmalarından örnekler verdi. Türkiye'nin nükleer enerji ile ilgili öne sürülen “dışa bağımlılıktan kurtulma, ucuz enerji, nükleer teknolojiye sahip olma” gibi argümanların tümünün yapılan nükleer enerji anlamasıyla doğru olmadığını kanıtlandığını an-

latan Gürbüz, CitiGroup'un ihalenin olduğu 2009 yılında yaptığı araştırmadaki verilerle Türkiye'nin nükleer anlaşmasını karşılaştırdı. Türkiye'nin 1200 megavatlık santral için 5 milyar dolardan anlaştığını, bu rakamın söz konusu araştırmadaki yatırım maliyeti rakamına yakın olduğunu kaydeden Gürbüz, yine bu araştırmada kilovat saat başına 8.8 dolar sent olarak belirlenen elektrik fiyatının da üzerine kar konulduğunda Türkiye'ye verilen 12.35 sentlik fiyata ulaşabileceğini ifade ederek, Türkiye'ye verilen fiyatın değil, nükleer santralin kendisinin pahalı olduğunu vurguladı.

Gürbüz, Finlandiya örneğini verirken Türkiye'de ilk kez kurulacak bir reaktörün gecikmesinin normal olacağını; Türkiye'de bunu denetleyecek Finlandiya'daki gibi bir bağımsız otoritenin bile belirsiz olduğunu anlatırken, “İhaleler yapılırken, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun başkanı yoktu bu ülkede” dedi.

'Türkiye Enerjiyi Akıllı Kullanmıyor'

Özgür Gürbüz, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Asıl sorun ne yapacağız? Türkiye bir şeyi ısrarla yapmıyor; enerjiyi akıllı kullanmıyor, bunda da sanki direniyor. Avrupa Eurostat'ın 2009 rakamları, en yeni rakamlar. Türkiye 1990'da 1000 Avroluk yurtiçi hasıla için 258 kg eşdeğeri enerji harcıyormuş. Bir ülkenin ne kadar geliştiğini buradan anlarsınız. Aynı işi Danimarka 133 kg harcayarak yapıyor. 2009'a geldiğinde 257 kg eşdeğeri enerji harcıyor. Hiçbir şey değişmemiş. Hala aynı kötülükte enerji kullanıyor. Bu kabul edilemez bir şey. Yunanistan 1990'da 264 bizden daha kötüymüş. Şimdi 167 kg. O yüzden Enerji Bakanlığı'nın talep projeksiyonlarını atın kenara, bu konuda bir şey yapmadığınız sürece bunların hiçbirisi inandırıcı değil.”

Özgür Gürbüz, rüzgar enerjisinin kullanımı konusuna vurgu yaptığı konuşmasında, “Türkiye yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği üzerine kurulu bir vizyon geliştirebilir. Siz rüzgar türbini imal etmeye başlayabilir ve bunu satabilirsiniz. Bu ülkenin bilim insanları nükleer reaktör yapabilir, ama onu kime satacaksınız? Areva ile mi, birkaç sene sonra çok ucuz fiyat verecek olan Çin ile mi yarışacaksınız? Ar-Ge yaptığınızı geri çıkarmanız lazım. Bugün İspanya en büyük 10 firma arasına rüzgar enerjisi alanında 3 firma sokmuş durumdadır. Daha basit bir teknoloji daha çabuk geri dönüyor” dedi. Ülkenin özellikle Akdeniz'in turizm potansiyelinin göz ardı edilmesini de eleştiren Özgür Gürbüz, konuşmasını “Halkın ne istediği hesaba katılmalı. Arzı değil, talebi yöneten bir politikaya geçmemiz lazım. İnsanların talebini sınırsız bırakamazsınız. Bunu planlayacaksınız” sözleriyle tamamladı. ◀